

Datum
2026-01-20
Ert Datum

Diarienummer
RS/252184
Er beteckning
Fi2025/01857

Fi.remissvar@regeringskansliet.se
alice.hallman@regeringskansliet.se

Svar på remiss från Finansdepartementet om Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss från Finansdepartementet och vill lämna följande synpunkter.

I vårt yttrande lägger vi i förekommande fall tyngdpunkten på de bedömningar och förslag som direkt berör de områden där regionen är huvudman, det vill säga hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt kultur- och bildning och regional utveckling. Vi kommenterar också en del av förslagen till öka effektivitet och produktivitet på andra områden. Kommentarererna följer i princip de enskilda bedömningarna och förslagen i de bägge betänkandena.

De siffror inom parentes som förekommer i yttrandet relaterar till numreringen av bedömningarna/förslagen i respektive betänkande.

Region Värmland välkomnar Produktivitetkommissionens arbete, som lämnar viktiga förslag till hur produktiviteten i det svenska samhället kan öka. Kommissionens överväganden, förslag och resonemang i övrigt väcker också tankar om hur ett län som Värmland kan bidra till ökad produktivitet, dels inom de egna ansvarsområdena, dels som en av flera aktörer på andra politikområden.

Innan vi kommenterar kommissionens två betänkanden beskriver vi kortfattat några av de utmaningar vi står inför och som har grundläggande betydelse för möjligheterna för privata och offentliga aktörer i Värmland att bidra till ökad produktivitet.

Befolkningsmässigt kännetecknas den framtida utvecklingen i Värmland av en kraftig obalans. Av länets sexton kommuner beräknas folkmängden minska i alla utom tre fram till 2040. I exempelvis Hagfors beräknas folkmängden minska med 18 procent medan Hammarö, grannkommun till Karlstad, beräknas öka med 12 procent till år 2040.

Att andelen barn minskar medan invånare över 80 år beräknas stå för nästan hela befolkningsökningen under den tio kommande åren innebär att färre personer på arbetsmarknaden måste ta hand om fler. Möjligheterna till

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

kompetensförsörjning påverkas bland annat av hög arbetslöshet i vissa grupper, låg utbildningsnivå, en könssegregerad arbetsmarknad och att vi behöver höja omställningskapaciteten i arbetslivet.

Sammantaget innebär detta stora utmaningar för den regionala arbetsmarknaden, utbildningssystemet samt hälso- och sjukvården och länets transportsystem.

Och att färre personer bidrar till skatteunderlaget påverkar stora delar av Region Värmlands ekonomi, vilket kräver nya arbetssätt, intensifierad digitalisering och effektivare interna processer för att möta framtiden.

Delbetänkandet Goda möjligheter till ökat välbefinnande

Kapitel 2. Produktivitetstillväxten och dess drivkrafter

Produktivitetskommissionen beskriver i kapitlet förtjänstfullt produktivitetstillväxten och dess drivkrafter. Från ett regionalt perspektiv vill vi dock lägga till att den allmänna livsmiljön enligt vår uppfattning har betydelse för produktivitetsutvecklingen. Tillgången och närheten till natur är en viktig del av Värmland och vi ska fortsätta att utveckla attraktiva platser för rekreation, njutning och upplevelser. Alla ska ha möjlighet att uppleva, delta i och utöva olika former av kulturuttryck. Ett brett och inkluderande kulturutbud av hög kvalitet ska erbjudas. Civilsamhället med föreningslivet, idrottsrörelsen och folkbildningen är också viktiga delar i ett Värmland som utvecklas och som håller ihop. Detsamma gäller barn och unga där samverkan med andra aktörer skapar bättre förutsättningar för en mer jämlik och jämställd framtid.

Vi vill också lyfta fram kollektivtrafikens betydelse för produktiviteten. I ett glesbygdslän som Värmland, ofta med långa avstånd mellan de lokala arbetsmarknaderna, bidrar ett effektivt kollektivtrafiksystem till en bättre matchning av utbudet och efterfrågan på arbetskraft. Möjligheterna för studenter att ta sig till kursen på universitetet ökar och ett rikt liv på landsbygden möjliggörs för den som saknar tillgång till bil

Kapitel 5. Regelförenkling

Vi delar allmänt kommissionens resonemang om regelförenklingar och menar att regelgivningsprocessen behöver bli bättre (3). Vi välkomnar förslaget att Ekonomistyrningsverket får uppdraget att hålla samman arbetet (4). Förslaget behöver dock utredas mer, till exempel gällande de uppgifter man avser föra över från Tillväxtverket.

Vi instämmer i att regelförenklingar bör fortsätta att göras på EU-nivå (20). Samtidigt är det viktigt att vi som medlemsland också själva går i den

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

riktningen. Idag upplevs ofta de svenska tolkningarna av EU-direktiv som att de snarare försvårar för oss som nation att kunna söka EU-medel.

Kapitel 6. Tillståndprocesser

Vi sympatiserar i stort med uppfattningen att staten i högre grad bör samordna sitt arbete i tillståndsärenden och att det på sikt bör införas en tillstånds- och tillsynsmyndighet (26) men vill samtidigt anförda följande.

Målet med att samla prövningen av miljötillstånd hos färre statliga aktörer kan ge intrycket av effektivisering. Men risken är att de målkonflikter som exempelvis Naturvårdsverket och Tillväxtverket hanterar i dag bara flyttas till samma rum, utan att själva processen faktiskt blir kortare. För att en samlad tillstånds- och tillsynsmyndighet ska fungera krävs ett mycket tydligt regelverk som klargör vilka mål som ska prioriteras. Det innebär i praktiken att vissa miljömål och regelverk behöver slopas eller rangordnas i ett hierarkiskt system, där exempelvis nya kraftledningar kan ges företräde framför biologisk mångfald. Det är dock tveksamt om en sådan modell fungerar i praktiken, eftersom förutsättningarna varierar kraftigt mellan olika platser.

Det är också oklart vad som händer med Länsstyrelsens nuvarande roll som tillsynsmyndighet inom den fysiska planeringen. Länsstyrelsen granskar översiktsplaner, detaljplaner och andra strategiska dokument, och dessa varierar stort i omfattning och påverkan. Det behövs därför en tydlig ansvarsfördelning mellan kommun, Länsstyrelse och en eventuell ny myndighet. Annars riskerar kommunerna att inte veta vart de ska vända sig för stöd i centrala frågor, vilket i sin tur kan fördröja processerna.

Kommissionen bedömer att i tillståndsärenden där kommuner har rätt att påverka processen bör kommunerna vara skyldiga att lämna tidiga och bindande besked (30). Vi menar att kommunens vetorätt bör fortsatt vara intakt, men det är rimligt att kommunen tydliggör vilka kriterier besluten grundas på. Samtidigt finns det risker med att göra politiska beslut bindande. Det kan leda till att kommuner i högre grad motiverar negativa beslut, eftersom de är osäkra på konsekvenserna av att lämna positiva besked. Detta gäller särskilt mindre kommuner som saknar resurser att utreda ärenden tillräckligt grundligt för att känna sig trygga med ett positivt beslut.

Kommissionen föreslår en utredning om en ny plan- och bygglagstiftning samt att en ventil bör införas i miljöbalken (31), som möjliggör att angelägna allmänna intressen vägs mot varandra bland annat utifrån en samlad samhällsekonomisk bedömning. Vi invänder inte mot förslaget men vill poängtera att om en "ventil" införs i miljöbalken krävs tydliga ställningstaganden kring vad som räknas som angelägna och allmänna intressen, samt vilken instans som ska avgöra detta. Om det finns utrymme

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

för tolkning eller otydlighet riskerar det att skapa osäkerhet i den fysiska planeringen. Det kan även negativt påverka allmänhetens förtroende för myndigheterna.

Kapitel 7. Bostäder och byggande

Produktivitetskommissionen menar att staten inte bör ställa mer krav på bostadsbyggnation än vad som är nödvändigt och samhällsekonomiskt motiverat (37). En viktig anledning till att processen för att ta fram byggbar mark tar längre tid är att kraven på utredningar har ökat. Geotekniska utredningar, dagvattenutredningar och andra analyser behövs för att säkerställa att marken är lämplig och att människors hälsa och säkerhet inte äventyras. Dessa utredningar är både tidskrävande och kostsamma, vilket påverkar markens värde, men de är enligt vår uppfattning nödvändiga för att möjliggöra ett hållbart byggande.

Om staten börjar kräva att kommuner planlägger mark för bostadsändamål (44) bör det ändå följa kommunens aktuella översiktsplan, annars kommer översiktsplaner bli inaktuella även fast de ska fungera som kommunernas främsta strategiska verktyg i att visa på riktningen i den långsiktiga utvecklingen. Att flytta beslutsfattandet till statlig nivå riskerar att skapa planering som inte tar hänsyn till lokala behov, förutsättningar eller ekonomiska realiteter. Det kan i sin tur leda till ineffektiv markanvändning, ökade konflikter och minskad legitimitet i planprocesserna.

Allmänt vad gäller förslagen 43–46 konstaterar vi att de flesta kommunerna redan arbetar aktivt med bostadsförsörjning och tillväxt. Planmonopolet är ett centralt verktyg för att säkerställa att markanvändningen sker på ett sätt som är långsiktigt hållbart och anpassat till lokala förutsättningar.

För mindre och landsbygdskommuner skulle Produktivitetskommissionens förslag innebära betydande utmaningar. Dessa kommuner har ofta begränsade resurser och saknar egen planverksamhet, vilket gör att ökade krav på detaljplanering skulle innebära stora kostnader för konsulter. Sanktioner eller tvångsåtgärder riskerar därför att slå oproportionerligt hårt mot just de kommuner som redan har de minsta ekonomierna och störst demografiska utmaningar.

Om staten vill stärka bostadsförsörjningen bör fokus i stället ligga på att förenkla regelverken, korta handläggningstider, tydliggöra ansvarsfördelningen och erbjuda stöd till kommuner med begränsade resurser. Här kan med fördel regioner få ett större mandat för att kunna stötta den kommunala planeringen. Ett stärkt samarbete mellan stat, region och kommun är önskvärt.

Att lägga en avgift på rätten att överklaga detaljplaner och bygglov (48) kan påverka den demokratiska processen och bli en socioekonomisk fråga, då

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

det inte är alla som kan känna att de har den ekonomiska förutsättningen för att kunna överklaga en detaljplan.

Ifall tidsgränser för planeringsprocessen (50) ska införas så bör dessa bestämmas av kommunen själv, så den får möjlighet att sätta en rimlig tidsgräns utifrån sina förutsättningar.

Det är sällan att det är möjligt att tidigt kunna förutspå exakt vilka underlag som kommer att behövas i en planprocess (51). Det är vanligare att under processens gång upptäcks nya utredningsbehov som är baserade på den första utredningens resultat.

I kapitlet menar kommissionen också att flytten av det regionala utvecklingsansvaret från Länsstyrelsen till regionerna bör utvärderas och att statens roll kan behöva stärkas (47). För närvarande pågår en statlig utredning med uppdraget att lämna förslag på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas (2024:06 Svesam – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling). I delbetänkandet (SOU 2025:85) resoneras kring den nuvarande ansvarsfördelningen. Man konstaterar att målen för den territoriella politiken behöver bli tydligare, liksom ansvarsfördelningen och styrningen. Svesam kommer under 2026 att återkomma med förslag till hur ett sådant sammanhållet system kan se ut.

I vårt remissvar över Svesams delbetänkande välkomnar vi utredningens helhetssyn och betonar behovet av en samlad, territoriell utvecklingspolitik med tydlig ansvarsfördelning. Vi stödjer förslaget om att regionerna ska få ett starkare och mer formellt uppdrag i det regionala utvecklingsarbetet, men efterfrågar tydligare styrning mellan stat, länsstyrelser och regioner samt lokal nivå – med bibehållen flexibilitet och regionalt självstyre.

Förtydligandet av ansvarsfördelningen mellan region och Länsstyrelse är särskilt viktigt. Vi menar att Länsstyrelsen bör få tydliga direktiv som präglas av helhetssyn och långsiktighet och där utvecklingsperspektivet i högre grad än idag vägs in i myndighetsutövningen. Detta gäller exempelvis infrastruktur och bebyggelseutveckling. Även tillståndsgivning är en viktig del av regional utveckling. Handläggnings- och prövningstider får inte vara för långa för att utvecklingsarbete kopplat till exempelvis industrietableringar ska kunna genomföras på ett effektivt sätt.

En generell synpunkt avseende länsstyrelserna är att de bör vara mer rådgivande och stöttande i framtagande av fysiska planer och andra planeringsdokument. Visserligen ligger det i länsstyrelsernas myndighetsansvar att granska planerna, men det är först när de yttrar sig formellt som de framför synpunkter som med fördel kunnat lämnas tidigare under processen. Ett mer flexibelt förhållningssätt skulle leda till kortare ledtider och minskade kostnader. Dessutom skulle det sannolikt minska antalet obehagliga överraskningar för kommuner som i överläggningar med

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

Länsstyrelsen trott sig vara överens om inriktningen men när det formella yttrandet kommer säger det något annat.

Även om vi ser att länsstyrelserna i högre grad än idag behöver beakta utvecklingsperspektivet i sin myndighetsutövning vill vi betona att det regionala utvecklingsansvaret fortsatt ska ligga hos regionerna.

Kapitel 8. Transportinfrastruktur

Utredningen vill stärka den samhällsekonomiska effektiviteten i planprocessen (59). Vi förstår att det är ett smidigt sätt att prioritera mellan alla behov och önskemål men det leder i regel till att åtgärder är lönsamma i tätbefolkade områden medan åtgärder i övriga Sverige är olönsamma. Det innebär att satsningar som behövs bland annat av trafiksäkerhets- och framkomlighetsskäl riskerar att inte bli av.

Kommissionen menar att det är nödvändigt att stärka fokus på underhåll (64) i kommande nationella planer för att förbättra driftssäkerheten och säkra kapaciteten i transportsystemet. Det bör därför ske en omorientering för att finansiera reinvestering och underhåll av väg och järnväg (65). Vi delar uppfattningen, det är angeläget för såväl gods- som persontransporter, kollektivtrafiken inkluderad, och konstaterar att underhåll prioriteras i Trafikverkets förslag till nationella transportinfrastrukturplanen 2026–2037.

Samtidigt behöver nyinvesteringar ske för att åtgärda uppenbara kapacitetsbrister. Ett exempel är Värmlandsbanan, delen Kil-Kristinehamn, som är Sveriges hårdast trafikerade enkelspår och där efterfrågan på tåglägen vida överstiger tillgänglig kapacitet. En utbyggnad till dubbelspår är nödvändigt för att tillgodose behovet av befintliga och ökande gods- och persontransporter i hela stråket mellan Oslo och Stockholm. Värmlandsbanan utgör en flaskhals där sträckan Kil-Karlstad-Kristinehamn är särskilt angelägen att åtgärda, i enlighet med många statliga utredningar genom åren. Dubbelspåret har också identifierats som en av de första åtgärder som behöver genomföras för att få till stånd en pålitlig, snabb och effektiv järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo. Objektet har, trots sin stora angelägenhet, inte inrymts i Trafikverkets plan för åren 2026–2037.

I anslutning till förslaget att utreda organiseringen av transportsektorn (67) konstaterar vi att en statlig utredning nyligen presenterat förslag till hur man kan uppnå effektivitetsvinster genom alternativa former för organisering och genomförande av statlig transportinfrastruktur (SOU 2025:120). Utredningen föreslår bland annat ett statligt ägt bolag bildas med uppdrag att genomföra väg- och järnvägsobjekt inom ramen för den nationella infrastrukturplanen 2026–2037. Utredningen föreslår även att infrastrukturprojekt ska kunna genomföras som offentlig-privat samverkan (OPS) om analyser visar att det är lämpligt för det enskilda objektet.

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

Utan att ta närmare ställning till förslagen välkomnar vi att staten prövar sätt att bedriva en effektivare infrastrukturplanering, inte minst för att minska kostnader i utrednings- och planeringsskedet och att allmänt öka kostnadseffektiviteten i alla delar av ett projekt.

Vi noterar också att Trafikverket i en underlagsrapport till den nationella infrastrukturplanen ser den ovan nämnda järnvägen mellan Oslo och Stockholm som ett potentiellt OPS-projekt. Förbindelsen mellan Oslo och Stockholm är en av Nordens mest betydelsefulla transportlänkar – både ur ett klimatperspektiv, för det svenska näringslivets konkurrenskraft, för ökad försvarsförmåga och för ökad arbetsmarknadsintegration, inte minst i stråket Karlstad-Örebro.

I samband med ovanstående synpunkter vill vi lyfta fram att kompetenssituationen är en angelägen klarfråga för genomförandet av de kommande årens satsningar på transportinfrastrukturuområdet och vi understryker vikten av att kritiska personalkategorier säkras. Mälardalsrådet, där Region Värmland är associerad medlem, har genom kompetensförsörjningssamarbetet "En Bättre Matchning" i flera rapporter kartlagt bristen på samhällsbyggare och lämnat förslag till hur kompetensförsörjningen kan stärkas.

Det råder också både nationell och internationell brist på strategisk kompetens inom kollektivtrafiken såsom förare och verkstadspersonal för buss och tåg. Samtidigt ökar medelåldern i yrket. Ett växande problem som om det inte finner sin lösning kommer att generera negativa effekter för samhällsutvecklingen.

9. Utbildning

Vi har inga särskilda synpunkter på bedömningarna och förslagen i kapitlet. Vi konstaterar dock att de förslag som läggs fram berör främst grundskolan, gymnasieskolan och den högre utbildningen, däremot nämns inget om folkbildningens roll. Därför vill vi sammanhanget lyfta fram folkhögskolornas betydelse för produktivitet och tillväxt. Förutom att bidra till demokrati, mångfald och kulturverksamhet innebär folkhögskolorna vägar till högre studier och vidare till arbete för de som av olika skäl inte följt gängse utbildningsvägar.

Folkhögskolor (och Komvux) har en särskilt viktig roll när det gäller att erbjuda nya chanser för utbildning och utveckling, vilket gör det möjligt för fler att stärka sina kunskaper och färdigheter. Inte minst i ett län som Värmland, där fler behöver arbeta för att kunna säkra skattekraften och välfärden, är detta angeläget.

Region Värmland erbjuder studiemotiverande folkhögskolekurser i samarbete med Arbetsförmedlingen för arbetssökande som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. "Collegeåret" för den som vill prova på

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

vad högskolestudier innebär är en annan satsning. Dessutom görs på våra folkhögskolor insatser inom konst, musik och kultur; alla strategiska tillgångar för att stärka regionens attraktionskraft och utveckla en kreativ arbetsmarknad.

Kapitel 11. Policyutveckling och försöksverksamhet

Vi ser positivt på förslaget att utveckla metodstöd och vägledningar för försöksverksamhet i offentlig sektor (90). Vi delar också uppfattningen att Vinnova kan vara en lämplig myndighet att koordinera ett sådant arbete i samarbete med andra myndigheter.

Vi välkomnar också förslaget om regulatoriska sandlådor (91) då vi menar att Sverige skulle må bra av att arbeta mer med olika former av testmodeller, bland annat för att öka effektiviteten i tillämpningen av olika regelverk. Precis som kommissionen betonar är det viktigt att beakta att kan det uppstå risker och målkonflikter och som behöver utredas vidare hur de ska hanteras.

Idag uppstår stuprör mellan olika statliga myndigheter, då deras uppdrag ser olika ut. En myndighet kan förordna åtgärder som en annan myndighet säger nej till. Därför är förslaget att skapa en kommitté som driver på hantering av centrala samordningsutmaningar välkommet (96).

Ett aktuellt exempel i Värmlands län är behovet av att åtgärda de akuta riskerna för ras på riksväg 62 genom Klarälvsdalen. Eftersom Klarälven är ett Natura 2000-område har Trafikverkets ansökan om åtgärder avslagits av Mark- och miljödomstolen. Trafikverkets åtgärder går ut på att skredsäkra några älvbankar som bedöms vara särskilt kritiska. Älvens förutsättningar att meandra fritt bedöms vara viktigare än detta, även om det innebär att vägen rasar ned i älven. Det innebär i sin tur fara för trafikanter och att ett av länets viktigaste transportstråk blir oanvändbart. Det är inte rimligt.

12. Kommunsektorn m.m.

Kommissionen föreslår att inrätta ett kommunal- och regionalekonomiskt råd i syfte att bidra till ett ökat lärande och stärkt effektivitet (98). Vi avstyrker förslaget och menar att det arbete som görs av SKR, till exempel de regelbundna Ekonomirapporterna är tillräckligt. Det finns också anledning att överväga om det går att utveckla verksamheten i Rådet för kommunala analyser.

Man föreslår också en statsbidragsprincip till kommunerna där användandet av riktade statsbidrag regleras (100), bland annat av effektivitetsskäl och för att mindre kommuner har saknar mottagningskapacitet för de riktade bidragen. Vi ställer oss bakom förslaget.

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

Slutbetänkandet Fler möjligheter till ökat välbefinnande

3. Teknisk utveckling, forskning och innovation

Vi delar bedömningarna (1–2) om att satsa på forskning och kompetensförsörjning snarare än att rikta stöd till enskilda företag och branscher. Vi välkomnar även bedömningen (3) att prioritera resurser till starka forskningsmiljöer och att se över rollfördelningen bland lärosätena. Vi vill dock understryka att betydande forskningsverksamhet även fortsatt ska kunna pågå i hela landet, inte bara vid de stora lärosätena.

Kommissionens uppfattning att kopplingen mellan akademien och näringslivet behöver stärkas (6–8) är också något vi instämmer i.

I avsnitt 3.5.5 föreslår kommissionen bland annat en uppföljning och utvärdering av innovationskontoren vid de svenska lärosätena (13). Vi menar att en nationell samordning av stöd till testanläggningar, inkubatorer och kunskapsspridning vore positivt. Samtidigt får inte en central samordning innebära att utrymmet för innovationssatsningar som speglar regionala och lokala behov försämrats.

Sverige behöver arbeta för att mer av den forskning och innovation som bedrivs också kan användas i kommersiellt syfte. Därför tillstyrker vi förslaget (14) om en utvärdering av dagens förutsättningar att kommersialisera forskningsresultat.

I avsnitt 3.5.8 diskuteras stöd till företag i samband med kriser (20–21). Här är det inte enbart stöd till företag i kris som behöver ses över. I samband med Northvolt-konkursen hade de som arbetade där och kom från ett icke EU-land 90 dagar på sig att hitta nytt arbete. Förändringar till företag i kris, behöver därför även beakta möjligheterna för Sverige att behålla internationell kompetens.

4. Digitalisering och AI

Vi instämmer i stort med de bedömningar och förslag som presenteras i kapitlet. Vad gäller förslaget att skapa en marknadsplats för digitala lösningar för offentlig sektor (47)) vill vi dock betona att det finns en viss risk att detta begränsar marknaden då de som inte finns på marknadsplatsen inte med enkelhet kan sälja sina lösningar till offentlig sektor. Att i stället se över LOU och förenkla denna lagstiftning skulle möjligen kunna ge bättre effekt. Detsamma gäller förslaget om att inrätta ett AI-kompetenscentrum (49), där vi menar att som ovan att det finns risk för att detta initiativ kommer att begränsa marknaden och att offentlig sektor i stället hamnar i bakvattnet inom AI-området.

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

5. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

Vi väljer att kommentera några av bedömningarna/förslagen i den del av kapitlet som rör kompetensförsörjning. Att höja kompetensen är en av hörnpelarna i regionens långsiktiga utvecklingsstrategi och som har följts upp med en nyligen antagen handlingsplan för regional kompetensförsörjning 2025–2029.

Vi bedömer att förslaget (61) att Myndigheten för yrkeshögskolan tillåts att bevilja stöd till utbildningar som i dagsläget helt eller delvis tillgodoses av universitet och högskolor kan vara intressant. Särskilt om det innebär att öka tillgängligheten till utbildningar som resulterar i de yrkeskompetenser som efterfrågas i ett län som Värmland.

Vi ställer oss också positiva till förslagen (70–72) som syftar till att stärka arbetsmarknadsutbildningen. De åtgärder som föreslås är centrala för att nå målen i den ovan nämnda kompetensutvecklingsplanen, bland annat att fler individer ska bidra till arbetsmarknaden och att matchningen mellan utbildningsinriktningar och arbetsgivarnas behov och arbetstillfällen ökar.

Kapitel 6. Kapitalförsörjning

I kapitel 6 redovisar kommissionen att den svenska riskkapitalmarknaden fungerar relativt väl, men att det är i Stockholmsregionen och IKT-sektorn som riskkapitalet är koncentrerat till.

Utifrån vårt regionala perspektiv har vi en annan bild. Vid många kapitalkrävande nyetableringar i Värmlands län har det varit mycket svårt att finna riskkapital. Än idag lider många investeringar av bristen på kapital för en fortsatt uppskalning. I många av fallen har statliga stöd och lån bidragit till att investeringarna kunnat genomföras.

Avsnitten om aktiemarknaden och statsobligationsmarknaden anser vi vara av mindre betydelse för våra regionala företag. De företag som är aktiva på en aktiemarknad ingår oftast i stora internationella koncerner och har en helt annan struktur än majoriteten av våra små och medelstora företag.

Vidare anser vi att de mindre, lokala bankerna har en bättre kundkännedom och är mer investeringsvilliga i projekt med högre risk än traditionella banker. Detta märks framför allt vid större investeringar i land- och glesbygdsområden. En del etablerade banker har koncentrerat sin företagsverksamhet till större orter vilket i en del fall uppfattas som negativt hos företagen. Företagen menar att de då missar de fördelar som finns lokalt med bland annat närhet till underleverantörer, logistik och personalkostnader. Ett problem som drabbar glesbygdsområden är andrahandsvärderingen av nya byggprojekt där marknadsvärdet faller ganska mycket när byggnationen är klar.

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

Vi vill uppmärksamma på avsnitt 6.3.1. där kommissionen beskriver det offentliga roll i finansieringssammanhang. Där lyfts bland annat nedläggningen av lokala bankkontor och huruvida detta bör leda till politisk intervention eller inte. Vi konstaterar att i de flesta fall har politiken inte lyckats vända trenden med nedläggning av lokala bankkontor.

Vidare menar kommissionen att stabila spelregler är mycket viktigt, en uppfattning vi delar. Regionalpolitiska stöd har visat sig fylla tomrummet och möjliggöra bristen på riskkapital i samband med större investeringar, framför allt i glesbygd. Vi bedömer att fördelningen av statliga medel minskar de inomregionala obalanserna och möjliggör investeringar där marknaden till fullo inte lyckats hitta finansieringslösningar. Här blir statens investeringsmedel riskpengar i den bemärkelsen.

I regionen förekommer direkta utländska investeringar i mindre skala men här bedömer vi att de stora problemen kretsar runt frågor som miljötillstånd, miljöprovning och andra frågor relaterade till miljöbalken.

8. Klimat-och industripolitik

I avsnitt 8.2.5 diskuterar kommissionen industripolitiska stöd. Det finns en risk att svenska företag tappar konkurrenskraft om andra länder subventionerar eller ger riktade stöd. Även om teorin om komparativa fördelar säger att produktion bör ske där den är mest effektiv, gäller detta inte för varor och tjänster som är strategiskt viktiga att ha inom landet, exempelvis livsmedel. I sådana fall krävs en noggrann analys innan beslut fattas.

Vi instämmer i kommissionens bedömningar (87–89) att klimatmål måste vara långsiktiga och tydliga för att ge företag stabila spelregler och investeringssäkerhet. Målen bör inte sättas efter den som vill minst, utan ge utrymme för företag som vill gå längre. Klimatåtgärder ska vara kostnadseffektiva, och dokumentationskrav bör stå i proportion till företagens faktiska påverkan. Handlingsplaner och rapportering behöver förenklas och systemen göras tydligare.

Vi delar bedömningen att de svenska miljömålen bör harmoniseras med EU:s för att skapa tydlighet och kostnadseffektivitet (93).

Negativa miljöeffekter bör hanteras inom ordinarie transfereringssystem, men det kan vara av värde att göra det möjligt för special- eller tillfälliga lösningar under en omställningsperiod. Till exempel för att påskynda omställning och hjälpa företag ”rätt håll”, eventuellt genom bidrag eller förmånligare lån.

Kommissionen menar att offentlig upphandling är ett trubbigt verktyg för klimatomställning (95). I vissa fall kan dock klimatsmarta inköp kan driva omställningen, men kraven måste utformas så att de är effektiva och inte

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

skapar onödig administration.

Kommissionen föreslår att riktade industripolitiska stöd bör undvikas (96–97). Vi menar dock att i vissa fall kan stöd motiveras, särskilt där marknaden inte levererar i förhållande till samhällsmål som regional balans eller trygghet. Nya stöd bör dock alltid föregås av noggrann analys, som kommissionen föreslår. Privata aktörer är ofta bättre på att bedöma enskilda projekt, medan staten har ett ansvar att se till helheten.

Avseende Sveriges agerande i EU (100) är relationen mellan den regionala, nationella och europeiska nivån komplex. Sveriges regionala och nationella behov och intressen överensstämmer inte alltid med Europas. Vissa näringslivsbranscher kan behöva finnas nationellt eller regionalt av trygghets- och demokratiskäl. Det behöver inte finnas en motsättning.

Det är viktigt för regionen och nationen att använda EU-stöden ännu mer strategiskt och hämta hem EU-medel mer systematiskt, särskilt för infrastruktur och större omställningsinvesteringar.

Kapitel 11. Kriminalitet och tillit

Region Värmland tillstyrker i stort förslagen (118–132) som handlar om ett allmänt skärpt förhållningssätt för att motverka välfärds kriminalitet.

Vi vill särskilt understryka att vi stödjer bedömningen (125) att möjligheterna för kommuner, regioner och myndigheter att dela information sinsemellan bör förbättras så att möjligheterna försvåras för en oseriös aktör att bedriva verksamhet, i vårt fall i en annan region.

Vi instämmer i att offentlighetsprincipen ska gälla för alla offentligt finansierade välfärdsverksamheter (126) men, precis som Produktivitetskommissionen själv konstaterar, innebär det en risk för ökad administration och/eller ett öka intrång i patienternas och brukarnas integritet.

Vi ställer oss bakom ett utvecklat kommunalt och regionalt ansvar för kontroll och uppföljning av verksamheter som lämnats över till privata utförare (129). Detta bör dock ske i samverkan med de berörda statliga myndigheternas kontrollarbete.

13. Kommunsektorn

I kapitlet diskuterar Produktivitetskommissionen de ekonomiska planeringsförutsättningarna för kommunsektorn. Som SKR nyligen konstaterat (Ekonomirapporten oktober 2025) har de generella statsbidragen i perioder legat betydligt under nivån för en värdesäkring.

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

Som SKR konstaterar råder oförutsägbarhet i utvecklingen av de generella statsbidragen och förekomsten av mindre, riktade statsbidrag är stor. Kommuner och regioner tvingas budgetera utifrån gissningar av hur statens finansiering ska se ut och sedan anpassa sina verksamheter utifrån allt för ryckiga statliga styrsignaler. Det försvårar både den långsiktiga planeringen och möjligheten att genomföra nödvändiga lokala anpassningar.

Mot den bakgrunden tillstyrker vi kommissionens förslag om en garantimodell för kommunsektorns finansiering (141), en bättre redovisning i statsbudgeten av hur förändrade statsbidrag och reformer påverkar kommuner och regioner (142). Vi instämmer också i att antalet samt riktade statsbidrag bör minskas (146).

14. Administration i offentlig sektor

I kapitlet resonerar Produktivitetskommissionen kring åtgärder att minska kostnaderna i den offentliga administrationen. Förslagen handlar bland annat om att minska perspektivträngseln och rapporteringskrav och att begränsa alltför omfattande samverkan mellan olika aktörer.

Även om vi bedömer att förslagen främst riktar sig till den centrala nivån finns det anledning för en regional organisation att reflektera kring dem.

En av utgångspunkterna för att nå målen i Region Värmlands utvecklingsplan för hälso- och sjukvården fram till 2040 är att det administrativa stödet till verksamheterna fungerar på ett sätt så de ges goda möjligheter att utföra och utveckla arbetet. En nyligen genomförd översyn av det administrativa stödet visar på förbättringspotential, bland annat genom att minska på antalet styrdokument, handlingsplaner och uppdrag. Istället blir inriktningen att utforma stödet så att det bättre svarar mot kärnverksamhetens faktiska behov, och därmed mot vårdtagarnas behov.

Vi konstaterar också att SKR:s programberedning för minskad administrativ börda och antikrångel för en tid sedan presenterade en rapport med konkreta förslag på vad kommuner och regioner, staten och SKR kan göra för att arbeta effektivare med kärnuppdraget.

15. Offentlig upphandling

Vi delar i stort kommissionens bedömningar och tillstyrker de förslag som presenteras men ger nedanstående kommentarer.

Bedömningen (158) att den offentliga sektorn i högre grad bör utnyttja erfarenheter av tidigare leverantörsrelationer vid tilldelning av nya kontrakt är rimlig. Men det får inte innebära att mindre och nystartade företag drabbas av konkurrensnackdelar som omöjliggör etablering.

Datum
2026-01-20

Darienummer
RS/252184

Avseende förslaget (159) att införa ett system där upphandlande organisationers erfarenhet av olika leverantörer kan registreras i syfte att kunna använda dessa erfarenheter som grund för tilldelning av kontrakt i andra upphandlingar, noterar vi att Konkurrensverket nyligen lagt fram förslag till åtgärder för att förbättra konkurrensen med kvalitet i offentliga upphandlingar (Konkurrensverket, Rapport 2025:7).

Det finns en risk att förslaget (160) om sammanlänkade uppgifter om hela inköpsprocessen och hela inköpsvolymen bör samlas in kan leda till administrativt omständliga processer.

Förslaget att koncentrera upphandlingsmål till färre förvaltningsrätter och kammarrätter (167) är välkommet. Det finns ett starkt behov av väsentligt kortare prövningstider.

Vi delar bedömningen (168) att upphandlingsreglerna bör förändras så att upphandlande organisationer får större frihet kring hur upphandlingen genomförs, bättre möjligheter för förhandling med potentiella leverantörer och större utrymme för bedömningar baserade på erfarenheter. Så kallade innovationsupphandlingar ser vi som en viktig del i att skapa produktivitetshöjande samarbeten mellan beställare och leverantör.

16. Konkurrens inom välfärdssektorn

Vi avstår från att kommentera kapitlets bedömningar, men generellt ser vi vikten av jämförelser mellan olika aktörer; mellan regioner, mellan offentliga och privata utförare men också i ett internationellt perspektiv.

Kapitel 17. Hälso- och sjukvård

Kommissionens utgångspunkt är att nuvarande nivå av finansiering till hälso- och sjukvården är rimlig och för givet tagen, en ståndpunkt som kan ifrågasättas med tanke på regionernas tuffa ekonomiska situation under de senaste åren. Kommissionen föreslår därför ett omfattande åtgärds paket (172–188) som stärker produktiviteten och kostnadseffektiviteten för att möta ett framtida växande vårdbehov som framför allt syftar till att styra om vård till den lägsta effektiva omhändertagandenivån och möjliggöra för regionerna att möta hälso- och sjukvårdslagens kravbild.

På principiell nivå ligger kommissionens förslag i linje med Region Värmlands nyligen antagna Utvecklingsplan för framtidens hälso- och sjukvård mot 2040. Där tydliggörs att planens målbild i grunden handlar om att utifrån en personcentrerad vård möta just hälso- och sjukvårdslagen kravbild. Det innebär att primärvården ska vara basen och navet i systemet, men den behöver samspela med den specialiserade vården och andra verksamheter som bidrar till en flödeseffektiv, sammanhållen och värdeskapande vård för den enskilde invånaren. I planen ligger också att

Datum
2026-01-20

Diarienummer
RS/252184

utveckla en medarbetardriven förbättringskultur och att ständigt värdera om det administrativa stödet kan ersättas av nya teknologier eller systemstöd.

För att ta kommissionens förslag vidare krävs det dock i de allra flesta fall fortsatta utredningar och i samtliga fall ett nära samarbete med regionerna för att utarbeta formerna för eventuella förändringar. Detta gäller bland annat förslaget om att införa remisskrav för akutvård på sjukhus (177), som vi har svårt att se hur det ska fungera i praktiken.

Det är viktigt att alltid beakta regionernas olika förutsättningar och att utrymme ges för regionalt anpassade lösningar eftersom en alltför långtgående centralisering, och statlig styrning, riskerar att försvaga regionernas möjlighet att planera och utveckla sin strategiska och operativa förmåga vilket Region Värmland betonade i yttrandet till Vårdansvarskommitténs betänkande Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62).

Regionstyrelsen

Åsa Johansson
Ordförande Regionstyrelsen